

II.

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

OBAVIJEST KOMISIJE

Smjernice o osiguravanju poštovanja Povelje Europske unije o temeljnim pravima pri provedbi europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondova“)

(2016/C 269/01)

Sadržaj

	<i>Stranica</i>
1. Uvod	1
2. Sadržaj i pravni status Povelje o temeljnim pravima	2
2.1. Sadržaj Povelje	2
2.2. Pravni status i primjenjivost Povelje	3
2.2.1. Pravni status Povelje	3
2.2.2. Primjenjivost Povelje	3
3. Provedba ESI fondova i Povelja	3
3.1. Uspostava intervencijske strategije za ESI fondove i sastavljanje programskih dokumenata (priprema okvira strateških politika, sporazuma o partnerstvu, programa itd.)	4
3.2. Uspostava sustava upravljanja, praćenja i kontrole	5
3.3. Provedba programa i konkretna djelovanja navedena u opisu projekta za rad izvršen tijekom provedbe ESI fondova	5
3.4. Primjenjivost Povelje u kontekstu kohezijske politike: zašto je Povelja važna za nadležna državna tijela koja upravljaju ESI fondovima?	6
4. Kako procijeniti usklađenost s Poveljom – Kontrolni popis za temeljna prava	6

Prilozi

- Prilog I. – Primjeri načina na koji države članice primjenjuju pravo EU-a u kontekstu ESI fondova
- Prilog II. – Temeljna prava u EU-u koja nisu obuhvaćena Poveljom
- Prilog III. – Ključna pitanja

1. UVOD

Povelja Europske unije o temeljnim pravima (Povelja) postala je pravno obvezujuća za EU stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona u prosincu 2009. i sada ima istu pravnu snagu kao i Ugovori EU-a. Poštovanje temeljnih prava utvrđenih Poveljom stoga predstavlja pravnu obvezu za institucije, tijela, agencije i službe EU-a u svim njihovim djelovanjima te za države članice EU-a kada provode pravo EU-a.

Svrha je ovih smjernica obrazložiti državama članicama koliko je važno osigurati poštovanje Povelje o temeljnim pravima pri provedbi ESI fondova te osigurati praktičan alat, „kontrolni popis za temeljna prava“, kako bi se državama članicama pomoglo u provjeri provedbenih mjera ESI fondova u odnosu na Povelju.

Smjernice sadržavaju obrazloženje sadržaja, pravnog statusa i primjenjivosti Povelje općenito, kao i u okviru ESI fondova. Njima se isto tako objašnjava izvršenje u kontekstu ESI fondova te moguće posljedice nepoštovanja Povelje. Ove smjernice sadržavaju i preporuke relevantnim sudionicima o tome kako procijeniti usklađenost djelovanja s Poveljom te se utvrđuju djelovanja u kontekstu ESI fondova koja se smatraju djelovanjima provedbe prava EU-a.

2. SADRŽAJ I PRAVNI STATUS POVELJE O TEMELJNIM PRAVIMA

2.1. Sadržaj Povelje

Povelja sadržava prava i načela u pogledu šest tema: dostojanstvo, slobode, jednakost, solidarnost, prava građana te pravda, kako je sažeto u tablici u nastavku.

Glava I. „Dostojanstvo” (članci 1.–5.):

- ljudsko dostojanstvo, pravo na život, pravo na integritet osobe, zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne, zabrana ropstva i prisilnog rada.

Glava II. „Slobode” (članci 6.–19.):

- pravo na slobodu i sigurnost, poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštita osobnih podataka, pravo na stupanje u brak i pravo na osnivanje obitelji, sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti, sloboda izražavanja i informiranja, sloboda okupljanja i udruživanja, sloboda umjetnosti i znanosti, pravo na obrazovanje, sloboda izbora zanimanja i pravo na rad, sloboda poduzetništva, pravo na vlasništvo, pravo na azil, zaštita u slučaju udaljavanja, protjerivanja ili izručenja.

Glava III. „Jednakost” (članci 20.–26.):

- jednakost pred zakonom, nediskriminacija, kulturna, vjerska i jezična raznolikost, ravnopravnost žena i muškaraca, prava djeteta, prava starijih osoba, integracija osoba s invaliditetom.

Glava IV. „Solidarnost” (članci 27.–38.):

- pravo radnika na informiranje i savjetovanje u poduzeću, pravo na kolektivno pregovaranje i djelovanje, pravo na pristup službama za posredovanje pri zapošljavanju, zaštita u slučaju neopravdanog otkaza, poštenu i pravičnu radni uvjeti, zabrana rada djece i zaštita mladih pri radu, obiteljski i profesionalni život, socijalna sigurnost i socijalna pomoć, zdravstvena zaštita, pristup službama od općeg gospodarskog interesa, zaštita okoliša, zaštita potrošača.

Glava V. „Prava građana” (članci 39.–46.):

- pravo glasovati i biti biran na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima, pravo na dobru upravu, pravo pristupa dokumentima, pravo na obraćanje Europskom ombudsmanu, pravo na podnošenje peticije, sloboda kretanja i boravka, diplomatska i konzularna zaštita.

Glava VI. „Pravda” (članci 47.–50.):

- pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, pretpostavka nedužnosti i pravo na obranu, načela zakonitosti i razmjernosti kaznenog djela i kazni, pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo.

Tekst Povelje nalazi se na sljedećoj poveznici:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>.

Objašnjenjima koja se odnose na Povelju o temeljnim pravima pružaju se smjernice o značenju odredbi Povelje, a nalaze se na sljedećoj poveznici:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2007.303.01.0017.01.ENG.

Kako bi se pridonijelo boljoj informiranosti o temeljnim pravima, Agencija za temeljna prava (FRA) razvila je pristupačan internetski alat Charterpedia u kojem su prikupljeni međunarodno pravo, pravo EU-a i nacionalno ustavno pravo u području temeljnih prava povezano s temama, poglavljima i člancima Povelje (¹).

(¹) https://infportal.fra.europa.eu/InfoPortal/infobaseFrontEndCountryHome.do?btnCountryLinkHome_1.

2.2. Pravni status i primjenjivost Povelje

2.2.1. Pravni status Povelje

Ugovorom iz Lisabona Povelji je priznata ista pravna snaga kao i Ugovorima EU-a. Ona je pravno obvezujuća, a poštovanje temeljnih prava utvrđenih Poveljom pravni je zahtjev.

U skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje, njezine se odredbe odnose na institucije, tijela, urede i agencije EU-a, podložno poštovanju načela supsidijarnosti, te na države članice kad provode pravo EU-a. U skladu s time, oni moraju poštovati prava te se pridržavati načela utvrđenih Poveljom i promicati njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima pri donošenju i provođenju pravila. U članku 6. stavku 1. Ugovora o Europskoj uniji i članku 51. stavku 2. Povelje navodi se da se odredbama Povelje ni na koji način ne mogu proširiti nadležnosti Unije kako su utvrđene u Ugovorima.

Zahtjev u pogledu poštovanja prava utvrđenih Poveljom države članice obvezuje samo kada djeluju unutar područja primjene prava EU-a. Kada je riječ o državama članicama, Povelja se primjenjuje na sva „utjelovljena države”. Stoga se ona primjenjuje na središnja tijela kao i na regionalna, lokalna i ostala javna tijela pri provedbi prava EU-a.

U kontekstu provedbe ESI fondova, sva su djelovanja država članica koja su poduzeta za provedbu primjenjivih uredbi obuhvaćena područjem primjene prava EU-a. Povelja bi se mogla primijeniti na korisnike ESI fondova, kojeg god oni pravnog oblika bili, a koji su odgovorni, u skladu s mjerom koju je donijela država članica, za pružanje javne usluge koju kontrolira država i koji u tu svrhu imaju posebne nadležnosti osim onih koje su posljedica uobičajenih pravila koja se primjenjuju u odnosima među pojedincima.

Iako je poštovanje temeljnih prava utvrđenih Poveljom pravni zahtjev, u okviru Povelje ne postoji pravna obveza za poduzimanje aktivnih mjera promicanja prava utvrđenih Poveljom, nego se države članice potiče da donesu te mjere ako žele.

2.2.2. Primjenjivost Povelje

U skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelja se odnosi na države članice samo kada one primjenjuju pravo EU-a.

U skladu s ustaljenom praksom Suda u tumačenju tih odredbi, koncept „država članica koje provode pravo Unije” ne znači da države članice automatski provode pravo Unije kada dijele potporu u okviru ESI fondova bez obzira na to koja „nacionalna mjera” ili „nacionalno zakonodavstvo” stoje iza čina protiv kojeg podnositelj podnosi prigovor ili prijavu.

Kako bi se utvrdilo uključuje li nacionalna mjera provedbu prava EU-a, prema Sudu je „između ostalog, potrebno provjeriti:

- ima li ona za cilj provedbu odredbe prava EU-a,
- narav tog propisa,
- ima li propis ciljeve različite od onih koji su obuhvaćeni pravom Unije, čak i ako može neizravno utjecati na potonje,
- postoje li specifični propisi Unije u tom području ili takvi koji bi mogli utjecati na njega.”

Navedeno obrazloženje primjenjivalo bi se *mutatis mutandis* na sve nacionalne mjere kojima se provodi pravo EU-a, bile one zakonodavne ili ne.

Sud je nadalje potvrdio da se u kohezijskoj politici kao i u drugim područjima pojmom „provedba prava Unije” zahtijeva određeni stupanj povezanosti veći od toga da su obuhvaćena pitanja usko povezana ili da jedno od tih pitanja ima neizravan učinak na drugo.

Posljedica takve sudske prakse bit će neophodno ispitivanje namjerava li se u praksi nacionalnom mjerom provoditi odredba prava Unije ili ne.

Provedba prava EU-a u kontekstu provedbe ESI fondova objašnjena je u odjeljku 3. u nastavku te u Prilogu I.

3. PROVEDBA ESI FONDOVA I POVELJA

U kontekstu provedbe kohezijske politike odredbe Povelje o temeljnim pravima primjenjuju se prema uvjetima navedenima u nastavku.

Načelo nediskriminacije osnaženo je Uredbom (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ (dalje u tekstu „Uredba o zajedničkim odredbama“) uvođenjem *ex ante* provjere postojanja mjera kojima se osigurava da se to načelo poštuje.

U skladu s člankom 7. Uredbe o zajedničkim odredbama države članice i Komisija moraju osigurati poštovanje načela ravnopravnosti žena i muškaraca te nediskriminacije tijekom izrade i provedbe programa.

Kada je riječ o načelu nediskriminacije na temelju invaliditeta i načelu integracije osoba s invaliditetom, trebalo bi napomenuti da je EU stranka UNCRPD-a ⁽²⁾. Pravne posljedice Unijine ratifikacije UNCRPD-a u odnosu na upravljanje ESI fondovima opisane su u nastavku u Prilogu II.

Člankom 4. stavkom 2. Uredbe o zajedničkim odredbama od Komisije i država članica zahtijeva se da osiguraju usklađenost potpore iz ESI fondova s relevantnim politikama i horizontalnim načelima iz, među ostalim, članka 7. Uredbe o zajedničkim odredbama i s prioritetima Unije.

Pravni okvir primjenjiv na kohezijsku politiku dodatno je ojačan kako bi se osiguralo da su države članice uspostavile sustav za postupanje s pritužbama, uključujući pritužbe u kojima se tvrdi da je došlo do povrede Povelje o temeljnim pravima.

U kontekstu ESI fondova, odredba prava EU-a kojom se aktivira primjena Povelje može se pronaći u sljedećim uredbama i direktivama EU-a:

1. Uredba o zajedničkim odredbama;
2. uredbe za pojedine fondove;
3. provedbene i delegirane uredbe Komisije donesene na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama ili uredbi za pojedine fondove;
4. ostale uredbe i direktive EU-a koje su primjenjive na djelovanja država članica kojima se provode ESI fondovi. Utvrđivanje nacionalnih mjera za provedbu svih drugih uredbi i direktiva EU-a primjenjivih na djelovanja država članica pri provedbi ESI fondova izlazilo bi izvan okvira ovih smjernica. Međutim, nacionalna tijela dužna su poštovati Povelju i u tom kontekstu.

U području ESI fondova države članice provode pravo EU-a pri uspostavi intervencijske strategije za ESI fondove te sastavljanju programskih dokumenata (1), pri uspostavi sustava upravljanja, praćenja i kontrole (2), pri provedbi programa (3) na temelju skupine uredbi prethodno navedenih u točkama 1. do 3. Stoga bi države članice trebale osigurati usklađenost s Poveljom u sljedećim fazama ⁽³⁾:

3.1. Uspostava intervencijske strategije za ESI fondove i sastavljanje programskih dokumenata (priprema okvira strateških politika, sporazuma o partnerstvu, programa itd.)

Smatra se da države članice djeluju u okviru prava EU-a kada donose zakone ili sastavljaju dokumente koji proizlaze iz obveze obuhvaćene Uredbom o zajedničkim odredbama ili nekim od njezinih delegiranih ili provedbenih akata. To, na primjer, uključuje sastavljanje sporazuma o partnerstvu ili operativnih programa (OP-a).

Pri sastavljanju takvih dokumenata države članice s pomoću „kontrolnog popisa za temeljna prava“ trebaju osigurati usklađenost sadržaja dokumenta s odredbama Povelje. Sadržajem dokumenta trebala bi se poštovati prava zaštićena Poveljom te bi se trebalo pridržavati njezinih načela.

U tom su kontekstu najvažnija prava i načela jednakost pred zakonom, nediskriminacija, ravnopravnost žena i muškaraca, integracija osoba s invaliditetom, pravo na vlasništvo i zaštita okoliša.

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽²⁾ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (donesena na Općoj skupštini rezolucijom 61/106 od 13. prosinca 2006. Stupila je na snagu 3. svibnja 2008. nakon svoje 20. ratifikacije) – <https://www.un.org/development/desa/disabilities/conference-of-states-parties-to-the-convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>.

⁽³⁾ Primjeri djelovanja država članica koja se smatraju provedbom prava EU-a dani su u kontekstu pravnog okvira za programsko razdoblje 2014.–2020. Međutim, od 2009. odredbe Povelje moraju se primjenjivati, među ostalim, u kontekstu provedbe ESI fondova u uvjetima na koje se podsjeća u ovim smjernicama.

3.2. Uspostava sustava upravljanja, praćenja i kontrole

Smatra se da države članice djeluju u okviru prava EU-a kada uspostavljaju strukture i postupke koji se na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama zahtijevaju za upravljanje, praćenje i kontrolu ESI fondova ili, ako se to izričito ne zahtijeva, kad uspostavljaju takve strukture radi provedbe Uredbe o zajedničkim odredbama, pravila za pojedine fondove ili njihovih delegiranih ili provedbenih akata. Time je obuhvaćeno imenovanje nadležnih tijela i posredničkih tijela, organizacija rada među njima, uspostava odbora za praćenje i donošenje priručnika za postupanje.

Pri tome bi nadležna tijela država članica trebala osigurati da se poštuju prava i načela Povelje. U tom kontekstu najvažnije se odredbe ponajprije nalaze u člancima 7., 8., 41. i 47. Povelje.

Člankom 47. priznaje se pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, uključujući pravo na saslušanje. Članak 7. odnosi se na poštovanje privatnog i obiteljskog života. Članak 8. odnosi se na zaštitu osobnih podataka, a članak 41. na obvezu uprave da obrazloži svoje odluke.

Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje (pravilno postupanje) potrebno je osigurati u svim postupcima koji su uspostavljeni kako bi se provele odredbe Uredbe o zajedničkim odredbama, pravila za pojedine fondove ili njezini delegirani ili provedbeni akti.

Na primjer, tema predmeta Suda EU-a C-562/12 MTÜ Liivimaa Lihaveis protiv Eesti-Läti programmi 2007-2013, Seirekomitee, bila je sljedeća struktura u okviru prekograničnog programa suradnje između Estonije i Latvije: Seirekomitee, tijelo koje se sastoji od predstavnika objiju država članica, donijelo je konačne odluke o kvalitativnoj procjeni prijave za projekte u okviru tog programa. Taj je odbor donio i priručnik programa u kojemu je određeno da se njegove odluke ne mogu pobijati pred nacionalnim sudom. Iako se na donošenje priručnika programa nije izričito upućivalo u primjenjivom zakonodavstvu za programsko razdoblje 2007.–2013. ni u bilo kojoj od provedbenih odredbi EU-a, Sud je zaključio da je priručnik očito donesen s namjerom provedbe zakonodavstva EU-a te da je bio obvezujući za sve osobe koje žele dobiti potporu u okviru navedenog programa. Stoga se Povelja, uključujući njezin članak 47., u tom slučaju smatrala primjenjivom. Sud je presudio da isključivanje sudskog preispitivanja odluke o uskrati bespovratnih sredstava iz priručnika programa pred nacionalnim sudom nije u skladu s člankom 47.

U vezi s organizacijom partnerstva, najvažnija prava i načela Povelje uključuju: nediskriminaciju, jezičnu raznolikost, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom. dok bi na primjer u vezi s formuliranjem pravila članstva bilo neophodno posebno obratiti pažnju na prava i načela nediskriminacije, jezične raznolikosti, ravnopravnosti žena i muškaraca.

U pogledu funkcija i obveza odbora za praćenje u okviru uspostave sustava upravljanja, praćenje i kontrole, najvažnija prava i načela Povelje uključivala bi zaštitu osobnih podataka, nediskriminaciju, jezičnu raznolikost, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom, jednakost pred zakonom te pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje.

3.3. Provedba programa i konkretna djelovanja navedena u opisu projekta za rad izvršen tijekom provedbe ESI fondova

Provedbom programa zahtijevaju se djelovanja upravljačkog tijela ili posredničkih tijela⁽¹⁾. Takva djelovanja, kao što su slanje poziva za podnošenje prijedloga, odabir operacija, potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, praćenje provedbe, provjera korisničkih zahtjeva za plaćanje, izvršavanje provjera na licu mjesta, nadziranje rada posredničkih tijela, slanje zahtjeva za plaćanje te priprema i dostavljanje izvješća predstavljaju djelovanja u vezi s provedbom prava EU-a.

Odgovornosti tijela za ovjeravanje u skladu s člankom 126. Uredbe o zajedničkim odredbama podrazumijevaju i poduzimanje mjera provedbe prava EU-a. Isto se odnosi i na tijela za reviziju kada sastavljaju strategiju revizije, provode reviziju, izvršavaju reviziju te sastavljaju mišljenje revizora i izvješća o kontroli.

Nadalje, kao što je objašnjeno u poglavlju 2.2., *Pravni status Povelje*, Povelja bi se mogla primijeniti na određene korisnike, kada se ispune uvjeti iz poglavlja 2.2. (države članice donose mjeru prema kojoj su ti korisnici, kojeg god oni pravnog oblika bili, odgovorni za pružanje javne usluge koju kontrolira država. Za tu posebnu svrhu oni imaju posebne nadležnosti uz one koje su posljedica uobičajenih pravila koja se primjenjuju u odnosima među pojedincima)⁽²⁾.

⁽¹⁾ Na primjer, lokalne akcijske skupine iz članka 34. stavka 1. i članka 125. Uredbe o zajedničkim odredbama koje djeluju kao posrednička tijela.

⁽²⁾ Kontrolni popis u poglavlju 4. ovih smjernica može se upotrijebiti za procjenu predstavljaju li određena djelovanja tih korisnika djelovanje u pogledu provedbe prava EU-a.

Pri izvršavanju svojih zadataka nacionalna tijela trebala bi osigurati da se prava i načela Povelje poštuju i u tom su kontekstu najvažnija prava i načela Povelje pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, na zaštitu osobnih podataka, na jednakost pred zakonom i ravnopravnost žena i muškaraca, na nediskriminaciju i prava djeteta, integraciju osoba s invaliditetom i visoku razinu zaštite okoliša, jezičnu raznolikost, sigurne radne uvjete, slobodu izražavanja i informiranja, slobodu okupljanja i udruživanja, pravo na obrazovanje, slobodu poduzetništva, pravo na vlasništvo, zaštitu u slučaju udaljavanja, protjerivanja ili izručenja, poštovanje prava na privatni i obiteljski život.

3.4. **Primjenjivost Povelje u kontekstu kohezijske politike: zašto je Povelja važna za nadležna državna tijela koja upravljaju ESI fondovima?**

Povreda temeljnog prava utvrđenog Poveljom podliježe sudskom preispitivanju sudova država članica i Suda Europske unije.

Odredbe prava EU-a i nacionalnog prava temeljenog na pravu EU-a moraju se tumačiti u skladu s obvezama na temelju Povelje kako bi se osiguralo ostvarivanje prava zajamčenih Poveljom. Ako nacionalni sud ima dvojbe u pogledu primjenjivosti Povelje ili ispravnog tumačenja njezinih odredaba, može se, a u slučaju nacionalnog suda u posljednjem stupnju mora, obratiti Sudu za odluku o prethodnom pitanju. Na temelju odgovora Suda nacionalni sud može donijeti odluku u predmetu. Nacionalni sudovi redovito se služe tim postupkom. Njime se podupire razvoj sudske prakse koja se odnosi na Povelju i jača uloga nacionalnih sudova u njezinoj primjeni.

Komisija kao čuvar Ugovora ovlaštena je pokušati zaustaviti povredu Povelje. Ona može protiv država članica pokrenuti postupak zbog nepoštovanja Povelje.

S obzirom na to da se Povelja primjenjuje na države članice samo kad one provode pravo Unije, Komisija ne može pokrenuti postupak zbog povrede zbog neusklađenosti nacionalnog prava s Poveljom ako se tim predmetnim nacionalnim pravom ne provodi pravo EU-a. Ako se Povelja ne primjenjuje, temeljna se prava i dalje jamče na nacionalnoj razini na temelju ustava ili ustavnih tradicija država članica i međunarodnih konvencija koje su one ratificirale, čije poštovanje jamče nacionalni sudovi.

Osim toga, u kontekstu ESI fondova člankom 6. Uredbe o zajedničkim odredbama zahtijeva se usklađenost operacija koje se podupiru ESI fondovima s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom koje se odnosi na njegovu primjenu. Ako država članica pri poduzimanju djelovanja ili mjera provedbe prava EU-a ne poštuje Povelju na ispravan način, to bi to moglo predstavljati nepravilnost za koju je odgovoran gospodarski subjekt (članak 2. stavak 36. Uredbe o zajedničkim odredbama). Stoga će Komisija, prema potrebi, upotrijebiti sredstva koja su joj na raspolaganju kako bi osigurala da se fondovi EU-a upotrebljavaju u skladu s Poveljom, u slučajevima gdje je to primjenjivo, uključujući prekide rokova plaćanja, suspenzije plaćanja i financijske ispravke, kao i postupke zbog povrede na temelju članka 258. UFEU-a.

Obveza nacionalnih tijela da osiguraju poštovanje i zaštitu temeljnih prava posebno je važna u pogledu pritužbi koje države članice mogu primiti zbog moguće povrede Povelje. S pitanjem praćenja primjene i provedbe Povelje u državama članicama povezana je i obveza država članica koja proizlazi iz članka 74. stavka 3. Uredbe o zajedničkim odredbama, u vezi s postojanjem učinkovitih mehanizama za provjeru pritužbi na ESI fondove koje su podnijele pravne ili fizičke osobe. Pritužbe na ESI fondove mogu se izravno uputiti Komisiji.

4. **KAKO PROCIJENITI USKLAĐENOST S PVELJOM – KONTROLNI POPIS ZA TEMELJNA PRAVA**

Nacionalna tijela odgovorna za provedbu ESI fondova pozivaju se da pažljivo procijene jesu li djelovanja i mjere (koje su ona planirala ili već donijela) obuhvaćena područjem primjene prava EU-a i da provjere mogu li oni utjecati na temeljna prava utvrđena Poveljom.

Kao praktičan alat koji im pomaže u izvršavanju te procjene predlaže se kontrolni popis u nastavku, iako on nije obavezan.

I. **PROVJERA – ako je predviđeno nacionalno djelovanje ili mjera provedbena mjera prava EU-a te je stoga obuhvaćena područjem primjene Povelje**

Napomena: ova provjera nije potrebna za djelovanja i dokumente za koje je u ovim smjernicama utvrđeno da se njima provodi pravo EU-a.

(a) Provjeriti postoji li obveza u pravu EU-a, osim Povelje, primjenjiva na nacionalno djelovanje ili mjeru.

(b) Ako takva obveza postoji u pravu EU-a, provjeriti namjerava li se ona provoditi tim nacionalnim djelovanjem ili mjerom.

II. PROVJERA – ako postoji moguća povreda temeljnih prava

1. O kojim je temeljnim pravima riječ? (*Analitički pregled predviđenog djelovanja ili mjere u odnosu na temeljna prava u Povelji, kao i „ključna pitanja u pogledu učinka” u Prilogu III., sadržava prvu naznaku temeljnih prava o kojima će biti riječ*)
2. Jesu li predmetna prava apsolutna prava? (*Na primjer, zabrana mučenja te zabrana ropstva ili ropstvu sličnog odnosa*).

Ako je zaključeno da se razmatranim djelovanjem ili mjerom ograničava apsolutno pravo, ono bi se već u ovoj fazi trebalo odbaciti jer se apsolutna prava ne smiju ograničiti te dodatna analiza iz točaka 3. do 6. nije potrebna.

3. Koji je učinak predviđenog djelovanja ili mjere koje se razmatra na temeljna prava? Cilj je ovog koraka utvrditi pozitivne učinke (*promicanje temeljnih prava*) ili negativne učinke (*ograničenje temeljenih prava*) za sve različite predmetne dionike.
4. Imaju li predviđeno djelovanje ili mjera i pozitivan i negativan učinak, ovisno o tome o kojim je temeljnim pravima riječ (*npr. negativan učinak na slobodu izražavanja, a pozitivan na intelektualno vlasništvo*)?

Otkrije li se analizom da predviđeno djelovanje ili mjera ne bi imali bitan učinak na temeljna prava ili bi imali samo pozitivne učinke na temeljna prava, tada nema potrebe za dodatnom analizom iz točaka 5. i 6. Utvrdite li negativne učinke, uzmite u obzir sljedeće:

5. Bi li ograničenje/negativni učinak na temeljna prava bilo predviđeno zakonom na jasan i predvidljiv način?
6. Bi li takvo ograničenje/negativan učinak:
  - zaista ispunilo cilj od općeg interesa za Uniju ili zaštitilo prava i slobode drugih (*Ovim bi se korakom trebao utvrditi cilj od općeg interesa ili zaštita prava i sloboda drugih*)?
  - bilo potrebno za postizanje željenog cilja? (*Ovim bi se korakom trebalo ispitati je li mjera odgovarajuća i djelotvorna za postizanje cilja koji se ostvaruje bez izlaženja izvan okvira neophodnog za njegovo postizanje. Zašto nije dostupna mjera koja je jednako djelotvorna, a manje nametljiva*)?
  - bilo razmjerno željenom cilju?
  - očuvalo bit predmetnog temeljnog prava?

Ako se na sva ova pitanja može odgovoriti potvrdno, ograničenje temeljnog prava o kojem je riječ može se smatrati opravdanim.

Kao primjer upotrebe ovog kontrolnog popisa, u nastavku je konkretan primjer o tome kako se popis upotrebljava na temelju činjenica iz predmeta C-401/11 Blanka Soukupová protiv Ministerstvo zemědělství i procjenu Suda u njegovoj presudi od 11. travnja 2013.

Predmetna država članica uspostavila je program potpore za prijevremeno umirovljenje za poljoprivrednike koji se sufinancira iz Europskog fonda za smjernice i jamstva u poljoprivredi (EFSJP). Pojam „dob za umirovljenje” utvrđen je nacionalnim pravom kako bi se moglo sudjelovati u programu. Nacionalnim se zakonodavstvom utvrdila dob za umirovljenje koja se razlikovala ovisno o spolu podnositelja zahtjeva i, za žene, o broju djece.

Kod primjene kontrolnog popisa u ovom je slučaju potrebno analizirati sljedeća pitanja:

1. O kojim je temeljnim pravima riječ?

Program potpore za prijevremeno umirovljenje utječe na načela jednakog postupanja i nediskriminacije utvrđene u članku 20., članku 21. stavku 1. i članku 23. Povelje.

2. Jesu li predmetna prava apsolutna prava?

Ne, prava utvrđena u članku 20., članku 21. stavku 1. i članku 23. Povelje nisu apsolutna prava.

3. Koji je učinak predviđenog djelovanja ili mjere koje se razmatra na temeljna prava? Cilj je ovog koraka utvrditi pozitivne učinke (*promicanje temeljnih prava*) ili negativne učinke (*ograničenje temeljenih prava*) za sve različite predmetne dionike.

Zbog činjenice da se „uobičajena dob za umirovljenje” utvrđuje na različite načine ovisno o spolu podnositelja zahtjeva za potporu za rano umirovljenje u poljoprivredi i, u slučaju podnositeljica zahtjeva, o broju djece koju je podnositeljica odgojila, program potpore za prijevremeno umirovljenje negativno utječe na načelo jednakog postupanja između muškaraca i žena te stavlja poljoprivrednice u posebno nepovoljan položaj u odnosu na poljoprivrednike.

4. Imaju li predviđeno djelovanje ili mjera i povoljan i negativan učinak, ovisno o tome o kojim je temeljnim pravima riječ?

Predviđeno djelovanje ima samo negativan utjecaj na predmetno pravo, ponajprije za žene koje su odgojile više djece. Žene koje su odgojile više djece objektivno imaju na raspolaganju kraće razdoblje u kojemu mogu podnijeti zahtjev za registraciju u okviru programa potpore za rano umirovljenje od razdoblja danog muškarcima ili ženama koje su odgojile manje djece.

5. Bi li ograničenje/negativni učinak na temeljna prava bilo predviđeno zakonom na jasan i predvidljiv način?

Da, pojam „uobičajeno doba za umirovljenje” utvrđen je nacionalnim pravom.

6. Bi li takvo ograničenje/negativan učinak:

— zaista ispunilo cilj od općeg interesa za Uniju ili zaštitilo prava i slobode drugih?

Ne, razlikom u postupanju ne ispunjava se cilj od općeg interesa za Uniju niti se štite prava i slobode drugih.

— bilo potrebno za postizanje željenog cilja? (Ovim bi se korakom trebalo ispitati je li mjera odgovarajuća i djelotvorna za postizanje cilja koji se ostvaruje bez izlaženja izvan okvira neophodnog za njegovo postizanje. Zašto nije dostupna mjera koja je jednako djelotvorna, a manje nametljiva?)

Ne, mjera nije potrebna za postizanje željenog cilja, a koji je ohrabriti takve poljoprivrednike, bez obzira na spol i broj djece koju su odgojili, da se ranije i u potpunosti prestanu baviti poljoprivredom u cilju boljeg osiguranja održivosti poljoprivrednih gospodarstava. Ti poljoprivrednici, muškarci i žene, imaju pravo tražiti takvu potporu ako su u potpunosti prestali sa svim komercijalnim poljoprivrednim djelatnostima nakon što su se bavili poljoprivredom 10 godina prije tog prestanka i ako nisu mlađi od 55 godina, ali još nisu uobičajene dobi za umirovljenje u trenutku prestanka. Željeni bi se cilj isto tako mogao postići i bez razlikovanja na temelju spola ili broja djece.

Budući da se na ta pitanje ne može odgovoriti potvrdno, ograničenje zahvaćenog temeljnog prava (jednako postupanje) ne može se smatrati zakonitim te stoga dovodi do povrede članka 20., članka 21. stavka 1. i članka 23. Povelje.

—

PRILOG I.

Primjeri načina na koji države članice primjenjuju pravo EU-a u kontekstu ESI fondova

U poglavlju 3. ovih smjernica utvrđene su tri faze provedbe ESI fondova koje trebaju biti usklađene s Poveljom.

Popis najvažnijih odredbi Uredbe o zajedničkim odredbama kojima se od nadležnog (na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini) tijela/nacionalnog tijela zahtijevaju djelovanja i dokumenti nalazi se u nastavku. Navedeni su i primjeri prava ili načela Povelje koji bi mogli biti važni u konkretnom predmetu, kao i primjeri mogućih pitanja povezanih s temeljnim pravima.

Kada države članice sastavljaju dokumente ili donose akte kojima se provodi pravo EU-a (bez obzira na oblik: odluka, pismo, priručnik, zakon itd.), to se mora izvršiti uzimajući u obzir njihove obveze poštovanja svih prava utvrđenih Poveljom.

Na primjer, pravo na nediskriminaciju, pravo na vlasništvo, zaštitu podataka, kao i pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje (pravilno postupanje) potrebno je osigurati u svim postupcima koji su uspostavljeni kako bi se provedlo odredbe Uredbe o zajedničkim odredbama ili njezine delegirane ili provedbene akte.

1. Uspostava intervencijske strategije za ESI fondove i sastavljanje programskih dokumenata

U pogledu pripreme intervencijske strategije za ESI fondove i programskih dokumenata, Uredbom o zajedničkim odredbama predviđaju se određena djelovanja država članica koja su nacionalne mjere provedbe prava EU-a i kod kojih je potrebno poštovanje Povelje. Djelovanja država članica:

- priprema i izmjena Sporazuma o partnerstvu – države članice trebale bi osigurati poštovanje Povelje u tom postupku koji završava podnošenjem dokumenta Komisiji, kao i u samom dokumentu,
- priprema i izmjena programa (članak 26. stavak 2. i članak 30. Uredbe o zajedničkim odredbama, članak 4. stavak 4., članci 7. i 8., članak 19. stavak 1. i Prilog XI. Uredbi o zajedničkim odredbama; EFRR, ESF, KF: članak 96. stavak 2., članak 96. stavak 4. točka (a), članak 96. stavci 7. i 10. Uredbe o zajedničkim odredbama; EFRR: članak 8. stavci 7. i 12. Uredbe (EU) br. 1299/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾; EPFRR: članci 10. i 11. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾; EFPR: članci 17., 18. i 20. Uredbe (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ te Provedbena uredba Komisije (EU) br. 771/2014 ⁽⁴⁾ i Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1046/2014 ⁽⁵⁾,
- programi.

Sljedeća bi prava/načela Povelje mogla biti od posebne važnosti: jednakost pred zakonom, nediskriminacija, ravnopravnost žena i muškaraca, integracija osoba s invaliditetom, pravo na vlasništvo i zaštita okoliša.

2. Uspostava sustava upravljanja, praćenja i kontrole

Države članice ili nadležna tijela koja su one odredile savjetuje se da pri uspostavi sustava upravljanja, praćenja i kontrole posebnu pozornost obrate poštovanju Povelje. U nastavku se nalazi popis djelovanja i dokumenata koji nije konačan, a koji se zahtijevaju uredbama:

I. **Države članice:** relevantna su djelovanja: uspostava sustava upravljanja i kontrole za programe, organiziranje partnerstva i formuliranje pravila članstva odbora za praćenje.

(A) *Uspostava sustava upravljanja i kontrole za programe* (članak 74. stavak 2. Uredbe o zajedničkim odredbama), članci 7. i 72., članak 74. stavak 2. Uredbe o zajedničkim odredbama, EFRR, ESF, KF, EFPR: članak 123. Uredbe o zajedničkim odredbama, EPFRR: članci 65. i 66. Uredbe (EU) br. 1305/2013 te relevantne odredbe Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾; EFPR: članci 97. i 99. Uredbe (EU) br. 508/2014 te Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1014/2014 ⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 259.

⁽²⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 487.

⁽³⁾ SL L 149, 20.5.2014., str. 1.

⁽⁴⁾ SL L 209, 16.7.2014., str. 20.

⁽⁵⁾ SL L 291, 7.10.2014., str. 1.

⁽⁶⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 549.

⁽⁷⁾ SL L 283, 27.9.2014., str. 11.

Dokumenti povezani s uspostavom sustava upravljanja i kontrole za programe:

- dokumenti koji sadržavaju pravila kojima se uspostavljaju sustavi upravljanja i kontrole,
- dokumenti koji se odnose na postupke za osiguravanje učinkovitih i razmjernih mjera protiv prijevara (članak 125. stavak 4. točka (c) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se pruža podrška radu odbora za praćenje,
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima sustav u elektroničkom obliku prikuplja, bilježi i pohranjuje podatke o svakoj operaciji za potrebe praćenja, evaluacije, financijskog upravljanja, provjere i revizije, uključujući, prema potrebi, podatke o pojedinačnim sudionicima te raščlambu podataka o pokazateljima po spolu, kada je to zatraženo,
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se nadziru funkcije koje je službeno delegiralo upravljačko tijelo u skladu s člankom 123. stavcima 6. i 7. Uredbe o zajedničkim odredbama,
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se ocjenjuju, odabiru i odobravaju operacije te osigurava njihova usklađenost s primjenjivim pravilima tijekom cijelog razdoblja provedbe (članak 125. stavak 3. Uredbe o zajedničkim odredbama), uključujući upute i smjernice kojima se osigurava doprinos operacija ostvarivanju specifičnih ciljeva i rezultata relevantnih prioriteta u skladu s odredbama članka 125. stavka 3. točke (a) podtočke i. Uredbe o zajedničkim odredbama te postupci za osiguranje da se operacije ne odabiru ako su fizički završene ili provedene u cijelosti prije nego što je korisnik podnio zahtjev za financiranje (uključujući postupke koje primjenjuju posrednička tijela ako su ocjenjivanje, odabir i odobrenje operacija delegirani),
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se osigurava da će korisniku biti dostavljen dokument s uvjetima za potporu za svaku operaciju, uključujući postupke kojima se osigurava da korisnici vode zaseban računovodstveni sustav ili odgovarajuće računovodstvene kodove za sve transakcije koje se odnose na operaciju,
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se provjeravaju operacije (u skladu sa zahtjevima iz članka 125. stavaka 4. do 7. Uredbe o zajedničkim odredbama), uključujući postupke kojima se osigurava usklađenost operacija s politikama Unije (kao što su politike koje se odnose na partnerstvo i upravljanje na više razina, promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca, nediskriminaciju, osiguranje pristupa osobama s invaliditetom, održivi razvoj, javnu nabavu, pravila o državnoj potpori i zaštiti okoliša) te utvrđivanje institucija ili tijela koja provode te provjere,
- dokumenti koji se odnose na postupke u okviru kojih se od korisnika primaju provjereni i odobreni zahtjevi za naknadu rashoda i u okviru kojih se odobravaju i izvršavaju isplate korisnicima te o kojima se izvješćuje u skladu s obvezama iz članka 122. stavka 3. Uredbe o zajedničkim odredbama od 2016. (uključujući postupke koje posrednička tijela primjenjuju ako je obrada zahtjeva za naknadu rashoda delegirana), u cilju poštovanja roka od 90 dana za isplate korisnicima u skladu s člankom 132. Uredbe o zajedničkim odredbama,
- dokumenti koji se odnose na postupke sastavljanja godišnjih i završnih izvješća o provedbi i njihovo podnošenje Komisiji (članak 125. stavak 2. točka (b) Uredbe o zajedničkim odredbama), uključujući postupke kojima se prikupljaju pouzdani podatci o pokazateljima uspješnosti i izvješćuje o njima (članak 125. stavak 2. točka (a) Uredbe o zajedničkim odredbama).
- dokumenti koji se odnose na postupke sastavljanja izjave o upravljanju (članak 125. stavak 4. točka (e) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- dokumenti koji se odnose na postupke sastavljanja godišnjeg sažetka završnih izvješća o reviziji i provedenih kontrola, uključujući analizu prirode i opsega pogrešaka i nedostataka utvrđenih u sustavima te poduzetih ili planiranih korektivnih mjera (članak 125. stavak 4. točka (e) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- dokumenti koji se odnose na postupke koji se odnose na obavješćivanje osoblja o navedenim postupcima te naznaka organiziranog/predviđenog osposobljavanja i svih izdanih smjernica (datum i izvor),
- dokumenti koji se odnose na postupke koje posrednička tijela primjenjuju za izvršenje delegiranih zadataka i postupaka tijela za ovjeravanje u cilju nadzora učinkovitosti zadataka koji su delegirani posredničkim tijelima,
- dokumenti koji se odnose na postupak u pogledu prijavljivanja i ispravljanja nepravilnosti (uključujući prijevaru) i njihova praćenja te bilježenja povučenih i vraćenih iznosa, iznosa za povrat, nepovrativih iznosa i iznosa koji se odnose na operacije obustavljene sudskim postupkom ili upravnom žalbom sa suspenzivnim učinkom,

- dokumenti koji se odnose na postupke u cilju poštovanja obveze obavješćivanja Komisije o nepravilnostima u skladu s člankom 122. stavkom 2. Uredbe o zajedničkim odredbama,
- dokumenti koji se odnose na sastavljanje i predaju zahtjeva za plaćanje,
- dokumenti koji se odnose na mehanizme koji su uspostavljeni kako bi tijelo za ovjeravanje imalo pristup svim informacijama o operacijama, potrebnima za potrebe sastavljanja i predaje zahtjeva za plaćanje, uključujući rezultate provjera upravljanja (u skladu s člankom 125. Uredbe o zajedničkim odredbama) i svih relevantnih revizija,
- dokumenti koji se odnose na postupak u okviru kojeg se zahtjevi za plaćanje sastavljaju i podnose Komisiji, uključujući postupak kojim se osigurava predaja konačnog zahtjeva za međuplaćanje do 31. srpnja nakon isteka prethodne obračunske godine,
- dokumenti koji se odnose na računovodstveni sustava koji se primjenjuje kao temelj za potvrdu Komisiji računa rashoda (članak 126. točka (d) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- dokumenti koji se odnose na postupke koji su uspostavljeni za sastavljanje računa iz članka 59. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾ (članak 126. točka (b) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- dokumenti koji se odnose na mehanizme za potvrđivanje potpunosti, točnosti i istinitosti računa te za potvrđivanje da su rashodi navedeni u računima u skladu s mjerodavnim pravom (članak 126. točka (c) Uredbe o zajedničkim odredbama), uzimajući u obzir rezultate svih provjera i revizija,
- dokumenti koji se odnose na sustav kojim se osigurava brzi povrat javne pomoći, uključujući pomoć Unije,
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se osigurava odgovarajući revizorski trag vođenjem računovodstvene evidencije u elektroničkom obliku za svaku operaciju, uključujući vraćene iznose, iznose za povrat, iznose povučene iz zahtjeva za plaćanje, nepovratne iznose i iznose koji se odnose na operacije obustavljene sudskim postupkom ili upravnom žalbom sa suspenzivnim učinkom, uključujući povrate koji proizlaze iz primjene članka 71. Uredbe o zajedničkim odredbama o trajnosti operacija,
- dokumenti koji se odnose na mehanizme za oduzimanje vraćenih iznosa ili iznosa koje treba povući iz rashoda koji će se prijaviti,
- dokumenti koji se odnose na informacijske sustave, uključujući dijagram (središnji ili zajednički mrežni sustav ili decentralizirani sustav s poveznicama među sustavima),
- dokumenti koji se odnose na postupke kojima se provjerava osiguranje zaštite informacijskih sustava,
- nacionalna pravila o prihvatljivosti za operativne programe i programe ruralnog razvoja,
- donošenje pravila o prihvatljivosti izdataka za programe suradnje.

Kada države članice uspostave intervencijsku strategiju za ESI fondove i sastave programske dokumente, one moraju poštovati prava zaštićena Poveljom te se pridržavati njezinih načela. U tom su kontekstu najvažnije odredbe članak 47. Povelje kojim se priznaje pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, uključujući pravo na saslušanje, članak 7. o poštovanju privatnog i obiteljskog života te članak 8. o zaštiti osobnih podataka.

- (B) *Organiziranje partnerstva* (članak 5. stavci 1. i 2. Uredbe o zajedničkim odredbama), članci 5. i 7., članak 15. stavak 1. točke (c) i (d) Uredbe o zajedničkim odredbama, članci 2., 3. i 4. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 240/2014 ⁽⁹⁾).

Relevantni dokumenti za organiziranje partnerstva: dokumenti koji se odnose na mehanizme za partnerstvo u Sporazumu o partnerstvu i ostali dokumenti koji se odnose na organiziranje partnerstva.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju:

nediskriminaciju, jezičnu raznolikost, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom.

⁽⁸⁾ SL L 298, 26.10.2012., str. 1.

⁽⁹⁾ SL L 74, 14.3.2014., str. 1.

(C) Formuliranje pravila članstva odbora za praćenje kao i postupovnih pravila odbora za praćenje (članak 10. stavak 1. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 240/2014), članak 7., članak 47. stavci 1. do 3.⁽¹⁰⁾, članak 48. stavak 1. Uredbe o zajedničkim odredbama).

Relevantni dokumenti: dokumenti koji se odnose na pravila članstva odbora za praćenje i poslovnik odbora za praćenje.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: nediskriminaciju, ravnopravnost žena i muškaraca, jezičnu raznolikost.

II. Odbor za praćenje

— Razmatranje i odobrenje komunikacijske strategije za operativni program i svaka izmjena strategije, kriteriji za odabir operacija (članak 110. stavak 2. točke (a) i (d) Uredbe o zajedničkim odredbama, EPFRR: članak 74. točka (a) Uredbe (EU) br. 1305/2013)

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka, nediskriminaciju, jezičnu raznolikost, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom.

— Uspostavljanje dodatnih pravila o prihvatljivosti izdataka u okviru programa ETS-a (članak 18. stavak 2. Uredbe o ETS-u)

Relevantni dokumenti: dokument kojim se uspostavljaju dodatna pravila o prihvatljivosti izdataka u okviru programa ETS-a.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: nediskriminaciju, ravnopravnost žena i muškaraca, jezičnu raznolikost, integraciju osoba s invaliditetom, jednakost pred zakonom, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje.

3. Provedba programa

U vezi s provedbom programa, u nastavku se nalazi popis primjera djelovanja i dokumenata koji proizlaze iz Uredbe o zajedničkim odredbama u kojima bi države članice ili nadležna tijela koja su one imenovala trebale obratiti posebnu pozornost poštovanju Povelje.

I. Upravno tijelo/posredničko tijelo

Relevantno djelovanje: sastavljanje i, nakon odobrenja Odbora za praćenje, primjena odgovarajućih postupaka i kriterija odabira, uključujući pripremu poziva na podnošenje prijedloga (članak 125. stavak 3. točka (a) Uredbe o zajedničkim odredbama, članak 4. stavak 4., članci 7., 8. i 34., članak 36. stavak 3., članak 47. stavak 1. Uredbe o zajedničkim odredbama), EFRR, ESF, KF, EPFR: članak 125. stavak 3. točka (a) Uredbe o zajedničkim odredbama i delegirana uredbe Komisije (EU) 2015/288⁽¹¹⁾ i (EU) 2015/852⁽¹²⁾, EPFRR: članak 49. Uredbe (EU) br. 1305/2013, članak 113. Uredbe (EU) br. 508/2014, članak 12. Uredbe o ETS-u⁽¹³⁾, članak 19. stavak 1. drugi podstavak Ugovora o Europskoj uniji.

Relevantni dokumenti za to djelovanje:

— dokumenti koji se odnose na postupak odabira,

— dokumenti koji se odnose na kriterije odabira.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka, jezičnu raznolikost, jednakost pred zakonom, nediskriminaciju, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom, zaštitu okoliša, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, sigurne radne uvjete.

Relevantno djelovanje: provedba programa, osiguravanje kumulativnih podataka o operacijama odabranim za financiranje, članak 4. stavci 4. i 5., članci 7., 8. i 74. Uredbe (EU) br. 1305/2013, EFRR, ESF, KF, EPFR: članci 122. i 123. Uredbe o zajedničkim odredbama, članak 21. Uredbe o ETS-u, EPFRR: članci 65. i 66. Uredbe (EU) br. 1305/2013 i relevantne odredbe Uredbe (EU) br. 1306/2013, EFRR članak 97. Uredbe (EU) br. 508/2014 i provedbenih uredbi Komisije (EU) br. 1242/2014⁽¹⁴⁾ i (EU) br. 1243/2014⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Za programe ETS-a

⁽¹¹⁾ SL L 51, 24.2.2015., str. 1.

⁽¹²⁾ SL L 135, 2.6.2015., str. 13.

⁽¹³⁾ Na temelju članka 12. stavka 1. Uredbe o ETS-u operacije u okviru programa ETS-a odabire Odbor za praćenje ili, prema potrebi, nadzorni odbor

⁽¹⁴⁾ SL L 334, 21.11.2014., str. 11.

⁽¹⁵⁾ SL L 334, 21.11.2014., str. 39.

Relevantni dokumenti za to djelovanje:

- dokumenti u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu za svaku operaciju, uključujući posebne zahtjeve za proizvode ili usluge koje u okviru operacije treba isporučiti, plan financiranja i rokove za izvršenje (članak 125. stavak 3. točka (c) Uredbe o zajedničkim odredbama),
- obavijesti o odabranim velikim projektima (članak 102. stavak 1. prvi podstavak Uredbe o zajedničkim odredbama, članak 1. i Prilog I. Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1011/2014⁽¹⁶⁾).

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka, slobodu izražavanja i informiranja, slobodu okupljanja i udruživanja, pravo na obrazovanje, pravo na poduzetništvo, pravo na vlasništvo, zaštitu u slučaju udaljavanja, protjerivanja ili izručenja, jednakost pred zakonom, nediskriminaciju, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom, zaštitu okoliša, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje.

Relevantno djelovanje: pružanje informacija potencijalnim korisnicima o mogućnostima financiranja (članak 115. stavak 1. točka (c) Uredbe o zajedničkim odredbama): članak 7., EFRR, ESF, KF: članak 115. stavak 1. točka (c) Uredbe o zajedničkim odredbama, EPFRR: članak 66. stavak 1. točka i. Uredbe (EU) br. 1305/2013⁽¹⁷⁾.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: jednakost pred zakonom, nediskriminaciju.

Relevantno djelovanje: održavanje i osiguravanje pristupa popisu operacija dostupnom na jedinstvenoj internetskoj stranici ili preko jedinstvenog internetskog portala (članak 115. stavak 2. Uredbe o zajedničkim odredbama): EFRR, ESF, KF: članak 115. stavak 2. Uredbe o zajedničkim odredbama⁽¹⁸⁾; EFRR Prilog V. Uredbi (EU) 508/2014 i Provedbena uredba Komisije (EU) br. 763/2014⁽¹⁹⁾.

Relevantni dokumenti za to djelovanje: informacije na internetskoj stranici ili na internetskom portalu.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštitu osobnih podataka.

II. **Odbor za praćenje**

Relevantno djelovanje: odabir operacija (članak 12. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1299/2013): članak 4. stavak 4., članci 7. i 8., članak 29. stavak 4., članak 47. stavak 1. Uredbe o zajedničkim odredbama, EFRR, EPFRR: članak 49. Uredbe (EU) br. 1305/2013, članak 19. stavak 1. drugi podstavak Ugovora o Europskoj uniji.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: jednakost pred zakonom, nediskriminaciju, ravnopravnost žena i muškaraca, integraciju osoba s invaliditetom, zaštitu okoliša, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje.

Relevantno djelovanje: razmatranje i odobrenje godišnjeg izvješća o provedbi.

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka.

III. **Tijelo za ovjeravanje**

Relevantna djelovanja: sastavljanje, potvrđivanje i podnošenje zahtjeva za plaćanje, sastavljanje računa, potvrđivanje potpunosti, točnosti i istinitosti računa te da su izdatci navedeni u računima u skladu s primjenjivim pravom te da su nastali u sklopu operacija odabranih za financiranje u skladu s kriterijima primjenjivima na operativni program i u skladu s primjenjivim pravom, osiguravanje postojanja sustava kojim se u elektroničkom obliku evidentiraju i pohranjuju financijske evidencije za svaku operaciju (i ostale funkcije iz članka 126. Uredbe o zajedničkim odredbama).

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka.

⁽¹⁶⁾ SL L 286, 30.9.2014., str. 1.

⁽¹⁷⁾ Na temelju članka 23. stavka 2. Uredbe o ETS-u, to je zadaća zajedničkog tajništva.

⁽¹⁸⁾ Vidjeti bilješku 17.

⁽¹⁹⁾ SL L 209, 16.7.2014., str. 1.

IV. Tijelo za reviziju

Relevantno djelovanje: provođenje revizija (članak 127. stavci 1. i 2. Uredbe o zajedničkim odredbama).

Relevantni dokumenti: revizijska strategija (članak 127. stavak 4. Uredbe o zajedničkim odredbama), revizorsko mišljenje u skladu s člankom 59. stavkom 5. drugim podstavkom Financijske uredbe i izvješće o kontroli (članak 127. stavak 5. točke (a) i (b) Uredbe o zajedničkim odredbama).

Relevantna prava/načela Povelje uključuju: zaštitu osobnih podataka, poštovanje privatnog i obiteljskog života, nediskriminaciju.

Prilog II.

Temeljna prava u EU-u koja nisu obuhvaćena Poveljom

Povelja je usklađena s **Europskom konvencijom o ljudskim pravima** donesenoj u okviru Vijeća Europe. Ako Povelja sadržava prava koja proizlaze iz ove Konvencije, značenje i opseg primjene tih prava jednaki su (članak 52. stavak 3. Povelje) ⁽¹⁾.

Što se tiče integracije osoba s invaliditetom (članak 26. Povelje), EU je u prosincu 2010. ratificirao **Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom (UNCPRD)**. Stoga UNCPRD čini „sastavni dio pravnog poretka Europske unije” ⁽²⁾. Nadalje, međunarodni sporazumi koje je Europska unija zaključila imaju prednost pred instrumentima sekundarnog prava. Stoga se ono mora tumačiti na način dosljedan s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom ⁽³⁾. Budući da su EU i države članice odvojene ugovorne stranke i svaka je nadležna u područjima obuhvaćenima Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom, konvencija predstavlja „miješani” sporazum u kontekstu EU-a. Sve odredbe Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom koje potpadaju pod nadležnost EU-a obvezujuće su za institucije EU-a. Osim toga, u skladu s pravom EU-a države članice obvezne su provoditi Konvenciju u onoj mjeru u kojoj njezine odredbe potpadaju pod nadležnost EU-a. Provedba Konvencije u područjima koja nisu u nadležnosti EU-a isključivo je u nadležnosti država članica. Unatoč njihovim različitim nadležnostima, Unija i njezine države članice podliježu obvezi lojalne suradnje pri ispunjavanju obveza utvrđenih u takvim „miješanim” sporazumima. U svojoj izjavi nakon ratifikacije EU je UN-u dostavio popis akata Unije kojima se „prikazuje opseg područja nadležnosti Zajednice u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice. [...]” Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2006 od 11. srpnja 2006. o utvrđivanju općih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1260/1999 ⁽⁴⁾ izričito se navodi u izjavi. Kako bi se državama članicama pomoglo u poštovanju njihovih obveza na temelju Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, službe Europske komisije izradile su dva dokumenta sa smjernicama ⁽⁵⁾ te Zbirku alata o deinstitucionalizaciji ⁽⁶⁾.

U pogledu zabrane diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što su rasa, boja kože te etničko ili socijalno podrijetlo (članak 21. Povelje), Komisija je izdala smjernice o uklanjanju segregacije u stanovanju i obrazovanju za marginalizirane zajednice ⁽⁷⁾.

U vezi sa zaštitom okoliša i postupovnim temeljnim pravima, Zajednica je potpisala **Konvenciju UNECE-a o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhuška konvencija)** te ju je kasnije odobrila Odlukom Vijeća 2005/370/EZ ⁽⁸⁾. Stoga su odredbe te Konvencije sastavni dio pravnog poretka Europske unije ⁽⁹⁾. Nadalje, one imaju prednost pred sekundarnim pravom EU-a te se stoga ono mora tumačiti na način dosljedan s Aarhuškom konvencijom ⁽¹⁰⁾.

Osim toga, članak 7. UEU-a može se aktivirati ako postoji rizika da država članica teško prekrši vrijednosti Unije iz članka 2., koje uključuju poštovanje ljudskih prava i jednakost pred zakonom. Postupak može rezultirati suspenzijom određenih prava koja proizlaze iz primjene Ugovorâ na predmetnu državu članicu.

⁽¹⁾ Služba za medije Europskog suda za ljudska prava sastavila je informativne članke prema temama o sudskoj praksi i predmetima u postupku. Ti su informativni članci vrlo korisni u slučaju dvojbi pri tumačenju određenih temeljnih prava. Dostupni su ovdje: http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets&c=#n1347890855564_pointer.

Vidjeti posebno nedavni informativni članak o okolišu i EKLJP-u s pregledom pitanja povezanih, među ostalim, sa štetnim djelovanjem (mirisi, buka i isparavanja koja zagađuju) koji su u određenim slučajevima doveli do povrede članka 8. EKLJP-a u vezi s pravom na poštovanje privatnog i obiteljskog života, koje je utvrđeno u članku 7. Povelje (tekst članka 8. EKLJP-a i članak 7. Povelje slični su): http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_ENG.pdf.

⁽²⁾ Vidjeti na primjer: Sud EU-a, spojeni predmeti C-335/11 i C-337/11 HK Danmark, presuda od 11. travnja 2013., točka 30.

⁽³⁾ Vidjeti na primjer: Sud EU-a, spojeni predmeti C-335/11 i C-337/11 HK Danmark, presuda od 11. travnja 2013., točka 29.

⁽⁴⁾ SL L 210, 31.7.2006., str. 25.

⁽⁵⁾ Zajedničke europske smjernice za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge podrške za život u zajednici, http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/2013-04-08-Common-European-Guidelines_Croatian-version_EDITED.pdf; i Bilješka uz tematske smjernice o prijelazu s institucionalne skrbi na usluge podrške za život u zajednici (Deinstitutionalizacija), http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_deinstitutionalisation.pdf.

⁽⁶⁾ Priručnik za korištenje fondova Europske unije za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge podrške za život u zajednici, <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/Toolkit-07-17-2014-update-WEB.pdf>.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

⁽⁸⁾ SL L 124, 17.5.2005., str. 1.

⁽⁹⁾ Predmet C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie* [2011.] ECR I-1255, točka 30.

⁽¹⁰⁾ Vidjeti Bilješku 3.

Konačno, trebalo bi imati na umu da su opća načela prava EU-a uspostavljena sudskom praksom Suda EU-a dodatni izvor temeljnih prava u primarnom pravu EU-a. U skladu s člankom 6. UEU-a i sudske prakse Suda EU-a, oni imaju trajnu važnost za zaštitu temeljnih prava u pravnom sustavu EU-a zajedno s Poveljom.

Opća načela primjenjuju se, uz Povelju, kad god države članice primjenjuju pravo EU-a. Na primjer, članak 41. Povelje koji sadržava pravo na dobru upravu ne odnosi se na države članice, nego samo na Uniju. Međutim, u slučajevima u kojima države članice djeluju u okviru prava Unije i dalje bi moglo biti primjenjivo opće načelo dobre uprave.

Prilog III.

Ključna pitanja

S pomoću pitanja u nastavku ⁽¹⁾ daju se opće smjernice o konkretnim temama koje bi se mogle razmatrati pri provjeri usklađenosti djelovanja i dokumenata navedenih u Prilogu I. s temeljnim pravima.

Temeljna prava Učinci	Ključna pitanja
Općenito	<ul style="list-style-type: none"> — O kojim je temeljnim pravima riječ? — Je li riječ o apsolutnim pravima (koja možda nisu podložna ograničenjima, na primjer ljudsko dostojanstvo i zabrana mučenja)? — Ima li djelovanje ⁽¹⁾ i pozitivan i negativan utjecaj, ovisno o tome o kojim je temeljnim pravima riječ (npr. negativan utjecaj na slobodu izražavanja, a pozitivan na intelektualno vlasništvo)?
Dostojanstvo	<ul style="list-style-type: none"> — Utječe li djelovanje na ljudsko dostojanstvo, pravo na život ili na integritet osobe? — Pokreće li djelovanje (bio)etička pitanja (kloniranje, upotreba ljudskog tijela ili njegovih dijelova radi financijske koristi, genetičko istraživanje/testiranje, upotreba genetskih informacija)? — Bi li ono podrazumijevalo rizike u pogledu mučenja te nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne? — Bi li utjecalo u pogledu prisilnog rada ili trgovanja ljudima?
Pojedinci, privatni i obiteljski život, sloboda svijesti i izražavanja	<ul style="list-style-type: none"> — Utječe li na pravo na slobodu pojedinaca? — Utječe li djelovanje na pravo na privatnost privatnog života (uključujući njihov dom i komunikaciju)? — Utječe li ono na pravo pojedinca da se slobodno kreće unutar EU-a? — Utječe li na pravo na stupanje u brak i na zasnivanje obitelji ili na pravnu, gospodarsku ili socijalnu zaštitu obitelji? — Utječe li djelovanje na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti? — Utječe li na slobodu izražavanja i informiranja? — Utječe li na slobodu okupljanja i udruživanja? — Utječe li na slobodu umjetnosti i znanosti?
Osobni podatci	<ul style="list-style-type: none"> — Uključuje li djelovanje obradu osobnih podataka? — Tko obrađuje osobne podatke i u koju svrhu? — Jesu li pojedincu zajamčena prava na pristup, ispravljanje i prigovor?

⁽¹⁾ Komisija je ta pitanja razvila i upotrebljavala ih za potrebe analize procjene učinka u kontekstu paketa za bolju regulativu.

Temeljna prava Učinci	Ključna pitanja
	<ul style="list-style-type: none"> — Je li nadležno tijelo obaviješteno o aktivnosti obrade podataka? — Podrazumijeva li lanac obrade/prijenosa podataka i međunarodne prijenose i ako da, jesu li uspostavljeni neki posebni zaštitni mehanizmi u slučaju međunarodnih prijenosa? — Je li sigurnost aktivnosti obrade podataka osigurana s tehničkog i organizacijskog gledišta? — Jesu li osigurani zaštitni mehanizmi koji miješanje u pravo na zaštitu podataka čine razmjernim i neophodnim? — Jesu li uspostavljeni odgovarajuće/posebno preispitivanje i mehanizmi nadzora?
Azil, zaštita u slučaju udaljavanja, protjerivanja ili izručenja	<ul style="list-style-type: none"> — Utječe li djelovanje na pravo na azil i jamči li se njime zabrana kolektivnog protjerivanja ili izručenja pojedinaca u države u kojima za njih postoji rizik da će biti podvrgnuti smrtnoj kazni, mučenju ili ponižavajućem postupanju?
Pravo vlasništva i pravo na poduzetništvo	<ul style="list-style-type: none"> — Jesu li zahvaćena prava vlasništva (zemljište, pokretnine, materijalna/nematerijalna imovina)? Je li ograničeno stjecanje, prodaja ili ostvarivanje prava vlasništva? — Ako jest, hoće li doći do potpunog gubitka imovine? Ako hoće, koja su obrazloženja i kompenzacijski mehanizmi? — Utječe li djelovanje na slobodu poduzetništva ili se njime uvode dodatni zahtjevi kojima se povećavaju troškovi transakcija za predmetne gospodarske subjekte?
Ravnopravnost spolova, jednako postupanje i mogućnosti, nediskriminacija i prava osoba s invaliditetom	<ul style="list-style-type: none"> — Štiti li se djelovanjem načelo jednakosti pred zakonom i bi li ono izravno ili neizravno utjecalo na načelo nediskriminacije, jednakog postupanja, ravnopravnosti spolova i jednake mogućnosti za sve? — Ima li djelovanje (izravno ili neizravno) drukčiji učinak na žene i muškarce? — Na koji se način djelovanjem promiče ravnopravnost žena i muškaraca? — Na koji se način djelovanjem podrazumijeva različito postupanje skupina ili pojedinaca izravno na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjeroispovijesti ili vjerovanja, invaliditeta, dobi i seksualne orijentacije? Ili bi zbog njega moglo doći do neizravne diskriminacije? — Osigurava li se djelovanjem poštovanje prava osoba s invaliditetom u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom? Kako? (vidjeti http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32010D0048)
Prava djeteta	<ul style="list-style-type: none"> — Jačaju li se njime ili ograničavaju prava djeteta (ili skupine)? Koje je obrazloženje za moguće ograničenje? — Uzima li se djelovanjem u obzir načelo najboljih interesa djeteta? — Pomaže li se djelovanjem u promicanju zaštite prava djeteta? Uzimaju li se pritom u obzir prava i načela Konvencije UN-a o pravima djeteta? Ako se uzimaju, o kojim je člancima riječ? — Na koji se način djelovanjem promiču vodeća načela Konvencije UN-a o pravima djeteta?

Temeljna prava Učinci	Ključna pitanja
	<ul style="list-style-type: none"> — Onemogućuju li se djelovanjem vodeća načela Konvencije UN-a o pravima djece? — Koji su koraci poduzeti kako bi se poboljšali ili kompenzirali negativni učinci djelovanja? — Je li poštovano pravo djeteta na saslušanje o svim pitanjima koja na njega/nju utječu? — Pridonosi li se djelovanjem na promicanje pravosudnih sustava koji su prilagođeni potrebama, dobi i zrelosti djeteta?
Dobra uprava/Djelotvoran pravni lijek/ Pravda	<ul style="list-style-type: none"> — Hoće li uspostavljeni upravni postupci postati dodatno opterećujući? — Hoće li se njima jamčiti pravo na saslušanje, pravo pristupa spisu uz dužno poštovanje profesionalne i poslovne tajne, kao i obveza uprave da obrazloži svoje odluke? — Je li ugrožen pristup pojedinca pravosuđu? — U slučaju da se djelovanjem utječe na prava i slobode zajamčene pravom Unije, predviđa li se djelovanjem pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom? — Ako se djelovanje odnosi na kazneno pravo ili se predviđaju kaznenopravne sankcije, je li predviđena zaštita kojom se osigurava pretpostavka nedužnosti i pravo na obranu, načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni, kao i pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo?
Solidarnost i prava radnika	<ul style="list-style-type: none"> — Poštuju li se djelovanjem prava radnika poput: prava radnika na informiranje i savjetovanje u poduzeću; prava na kolektivno pregovaranje i djelovanje; prava na pristup službama za posredovanje pri zapošljavanju; zaštite u slučaju neopravdanog otkaza; poštenih i pravičnih radnih uvjeta; zabrane rada djece i zaštite mladih pri radu i prava na pristup pravima iz socijalne sigurnosti i socijalnim službama?
Zaštita okoliša	<ul style="list-style-type: none"> — Pridonosi li se djelovanjem visokoj razini zaštite okoliša i poboljšavanju kvalitete okoliša u skladu s načelom održivog razvoja?

(¹) Djelovanja kojima se provode programi i izvršavaju konkretna djelovanja navedena u opisu projekta za rad izvršen tijekom provedbe ESI fondova (djelovanje).